

ABONAMENTUL
 Pe un an . . . 24 Cor.
 Pe un jum. . . 12 c.
 Pe o lună . . . 2 c.
 Num. de Duminecă
 Pe un an . . . 4 Cor.
 Pentru România și
 America . . . 10 Cor.
 Num. de zi pentru Ro-
 mania și străinătate pe
 un 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
 și ADMINISTRAȚIA
 Miksa utca 2-3.
 INSERTIUNILE
 se primesc la adminis-
 trație.
 Mulțumite publice și Loc de-
 schis costă fiecare șir 20 fr.
 Manuscripte nu se în-
 poiază.
 Telefon pentru oraș și
 comitat 502.

Anul XIII.

NUMĂR POPORAL

Nr. 35

MAȘINA DE MAGHIARIZARE.

Contele Apponyi, ministrul cultelor și al instrucțiunii publice, simte trebuința de-a justifica înaintea străinătății ucuzul său religios. Un redactor al ziarului »Neue Freie Presse« a fost primit de ministru și autorizat să publice sofismele, care măestrul maghiar de oratorie crede că vor trece înaintea lumii drept motive și argumente pentru fapta sa. Din aceste enunțări ale ministrului reținem una, care se prezintă a fi sinceră și izvorită din »geniul național«. Este motivul pedagogic, precum îl numește ministrul. Eată cum desvoltă capul instrucțiunii noastre publice acest motiv: »este probabil că, dacă obiectele profane se predau în limba maghiară și dacă această limbă se exclude cu desăvârșire din învățământul religiei, se va naște în sufletul copilului concepția unei contradicții între viața lui religioasă și datoriile lui cetățenești simbolizate prin limba statului. Limba maghiară îi va apare atunci ca un ce profan, care nu este demn de a veni în atingere cu sufletul lui intim«.

Din aceasta argumentațiune reiese mai întâi că guvernul a ajuns la convingerea că instrucțiunea în limba maghiară a unui copil român, nu este suficientă pentru a-l renega de neamul său, pe cât timp sufletul său mai găsește un refugiu în sanctuarul religiei stăpânit încă de preotul român.

Reiese mai departe că guvernul este hotărât a profana și acest sanctuar pentru ca să întîmpine de cu vreme, încă în frageda vârstă a copilului de școală, »contradicțiile« între viața lui religioasă intimă și »datoriile sale cetățenești«.

Reiese în sfârșit din argumentațiunea ministrului că instrucția elementară în limba maghiară a copiilor români nu urmărește numai scopul, că copilul să-și însușească limba statului, ci are o misiune cu mult mai importantă și mai largă, adică ca copilul după absolvirea școlii primare să nu mai găsească în sufletul său nici o punte, care să-l conducă napoi în sânul familiei sale, rămasă în tradițiile vechi »antipatriotice«. Din copii crescuți în spiritul acestei școli nouă să iasă o generație de oameni, care nu numai că vorbesc limba maghiară, dar se vor ruga și lui Dumnezeu tot în această limbă și sufletul lor intim va fi plin de patriotism maghiar. Cu alte cuvinte școala să devină o mașină în adevăratul înțeles al cuvântului: pe coșul ei de moară să toarnă copii luați dela sânul mamelor lor române, sunt striviți între pietrele patriotice vre-o câțiva ani și dedesubt curg patrioți maghiari veritabili fără nici o »contradicție« în »sufletul lor intim«. Contele Apponyi prezentând planul acestei mașini de maghiarizare străinătății ne-a făcut un adevărat serviciu. Nimeni nu va sta la îndoială de aici încolo asupra fondului chestiunii. Fiecine va ști despre ce este vorba când guvernul

cere ca și obiectul religiei să fie predat în limba maghiară.

Construcția de mașini însă este precum se știe un lucru foarte anevoios, chiar și atunci când se tratează numai de probleme tehnice. Guvernul însă cere neasămănat mai mult dela mașina sa decât soluțiunea unor probleme tehnice, el vrea ca ea să deslege chestiuni sufletești. Noi români am putea privi cu un suris suveran la punerea în funcțiune a acestei mașini caraghioase, dacă nu ne-am teme de relele mari, de cari trebuie să fie însoțită funcțiunea ei. Nu ne temem de maghiarizarea noastră prin această mașină, ci ne temem de oprirea în loc a progresului nostru în cultură. Nici un agricultor nu va permite unui inginer ieșit din mînti ca să-și în erce mașina construită după un plan fantastic pe moșia sa. Poate să se găsească un nebun, care să-și puie în gând a construi o mașină care prefacă toate buruienile în spicuri de grâu în momentul secerei. Cine i-ar încredința țarina sa de grâu pentru aceste experimente?

Noi ne-am opus cu toată puterea în contra întrodusei limbei maghiare în școlile primare. Ne-am opus nu din motive politice, nu fiindcă n'am voi ca românii să învețe limba maghiară, ci ne-am opus din motive pedagogice. Politica de maghiarizare n'a câștigat nimic prin aceasta măsură absurdă, iar noi am fost păgubiți foarte mult nu ca români ci ca oameni. Nici un copil, care a absolvit cursul școlilor primare în-

FOIȚA ZIARULUI »TRIBUNA«.

Cântece populare.

Busuioc verde 'nchitat,
 Nu-i fată ca mândra'n sat
 De frumoasă, zimbătoare,
 Par'că-i ruptă chiar din soare

Busuioc mirosul tău,
 Mândră fată iubesc eu
 Doamne mult mie dragă mie,
 Dă-mi o, dă-mi-o de soție.

Frunză verde de pe vie,
 Cine ști ce-mi place mie?
 Vișinile frumoșele,
 Și gurița mândrei mele.

Trandafir floare frumoasă,
 Io-s mire, mândra-i mireasă;
 Trandafir floare 'nflorită,
 Eu mă 'nsor ea să mărită.

La fântână la izvor,
 Plânge mândruța cu dor,
 C'a uzit că mă 'nsor.
 Nu plânge mândră așa:
 Că eu nu m'oi însura,
 Pân' pe tine te-o lua.

Spic de grâu de'ngă cărare,
 Azi la noi e nuntă mare,
 Nuntă mare și aleasă:
 Io-s mire, mândra-i mireasă.

Foaie verde de sălcuță,
 Toți feciorii au drăguță
 Și la degete inele,
 Căpătate dela ele.

Frunză verde busuioc,
 Numai eu nu am noroc,
 Să am mândră cu inele,
 Să mă port și eu cu ele.

Frunză verde de săcară,
 Vine târgul cel de vară
 Eu atunci la târg-oi merge,
 Și mândruță mi-o alege.

Culese de T. Moga. tipograf.

Edmondo De Amicis.

I N I M A.

Examene e.

Marți, 4 Iulie.

Iată-ne la examene. Pe stradele dimprejurul școlii nu se vorbește decât de examene. Copiii, părinții, mamele, chiar și guvernantele nu vorbesc decât de examene, de note, de teme, de medii, de reușire și de cădere; toți vorbesc de acelaș lucru. Ieri dimineață am avut compoziția, azi aritmetica. Era frumos de văzut cum părinții însoțeau pe copiii lor până în bancă, uitându-se să vază dacă au cerneală în călimară, dacă con-

deiul scrie, și din ușe, se întorceau încă odată zicând:

— Curaj! Bagă de seamă! — Profesorul nostru care sta la examen, era Coatti, cela cu barba neagră, care vorbește de sperie pe toți, dar care nu pedepsește pe nici unul. Unii băieți erau albi de frică. Când profesorul rupse plicul Primăriei și scoase problema, nici unul nu mai sufli. A dictat problema, cu glas tare și uitându-se când la unul când la altul cu niște ochi ce făceau groază, dar se vedea că dacă ar fi putut să dicteze și deslegarea problemei ca să ne treacă pe toți, ar fi făcut-o bucuros. După o oră de trudă, mulți începuseră să-și piardă firea, căci problema era foarte grea. Unul plângea. Crossi se bătea cu pumnii în cap. Și nu este vina lor, dacă mulți din băieți nu știu s'o deslege: n'au avut multă vreme de învățat și părinții lor nu s'au îngrijit de el. Trebuia să fi văzut pe Derossi cum se căznea să l ajute, cum se trudea să dea o țîră sau să șoptească o operație, fără să fie văzut de profesor.

Chiar și Garrone, este tare în aritmetică, a ajutat pe mulți, și a ajutat și pe Nobis, care se încurcase. Stardi a stat nemișcat mai bine de un ceas, cu ochii pe problemă, cu pumnii la tâmplă, și pe urmă a făcut-o în cinci minute. Profesorul se plimba printre bănci, zicând: — Nu vă grăbiți, copii, nu vă grăbiți. Și când vedea pe unul că-și pierde curajul, ca să-l facă să rîză și să-și dea din nou curaj, deschidea gura par'că ar fi vrut să-l înghiță. Pe la unsprezece, uitându-mă în stradă printre persiane, văzui mulți părinți cari se plimbau în sus și în jos, nerăbdători. Intre alții, era tatăl lui Precossi, cu bluza lui albastră,

cărcat cu studiul limbii maghiare n'a fost înstrăinat de neamul său, tot român a rămas și va rămânea, dar suma cunoștințelor sale pozitive a fost redusă în mod însemnat și nici limba maghiară n'a învățat-o. Școala noastră, susținută cu mari jertfe materiale, a fost deteriorată. Iată rezultatul real al experimentelor unor constructori scăpați din minți.

Acum, după ce acești caraghioși ingineri se conving și ei despre fiascul lor, vor să între cu mașina în sanctuarul religiei în speranța că aci vor secera. Intrarea lor nu va fi ușoară, fiindcă din toate simțămintele cel religios este la poporul român mai dezvoltat și mai puternic. Nu episcopii, proto-popii și preoții îi vor ține drumul ci masele poporului se vor pune în calea lor. Dar să admitem în formă de ipoteză că contele Apponyi sau un alt conte ar găsi prin puterea brută drumul cum copiii români să fie instruiți și în religie în limba maghiară.

Se vor traduce — poate prin credincioși calvini — »Tatăl nostru«, »Credeul«, »Impărate creșteresc«, »Doamne strigat-am« și alte rugăciuni în limba maghiară și copilul le învață de frica bastonului învățătorului maghiar. Inșă Dumineca și în sărbători acest copil chinuit va merge împreună cu mamă-sa, cu frățeniile și rudele sale la biserică românească. Aci înaintea altarului sfânt, aci înaintea preotului care leagă și desleagă cu puterea Dumnezeiască, aci în mijlocul obștei care înalță rugăciunile românești către Atotputernicul, se va petrece în sufletul nevinovat al copilului din școala maghiară acel proces de metamorfoză așteptat și dorit de contele Apponyi? Iși va zice copilul în intimitatea sa că nu aceste rugăciuni rostite în sfântul locaș al lui Dumnezeu de toată lumea, pe cât o cunoaște el, sunt cele adevărate, ci întortochierea de cuvinte străine, pe care le-a învățat el în școală dela învățătorul tot străin, profan și cu bastonul în mână?

Este în contra firei omenești nașterea și

desvoltarea unui asemenea proces. Cu mult mai probabil va fi, că nu numai în părinți ci și în copil se va întări convingerea că școala nu este o instituție de instruire, ci de prostire și de înstrăinare, și o vor încunjura cum se încunjură casa, în care s'a așezat o boală mortală molipsitoare.

Dacă biserica noastră românească întreagă se ridică astăzi ca un singur om în contra ucuzului religios al guvernului n'o face pentru a-și apăra dogmele ei, ci pentru a protesta contra unei măsuri contrare chemării ei civilizatorii, pentru a împiedeca un guvern îmbătat de șovinism să oprească în cultura și progresul credincioșilor săi. În lupta aceasta, care o pornim în cele mai bune condițiuni, cu toții strânși la un loc, cu toții în aceleași gândiri și simțiri, cu toții hotărâți a nu ceda, biruința nu poate fi decât a noastră. Mașina de maghiarizare inventată, care produce în funcționarea ei atâtea stricăciuni, trebuie aruncată în cămara vechiturilor și a hodorogiturilor, unde este locul și unde nu mai poate jigni progresul în cultură.

Principiile contelui Andrassy. »Revue de Hongrie« publică în numărul ei recent prefața scrisă de contele Andrassy pentru o carte ce va apare în curând sub titlul »Dreptul copilului părăsit și sistemul ungueresc de protecție a copiilor«.

Intre altele d. Andrassy zice:

»In zilele noastre nici un stat civilizat nu se mai sustrage obligației de a sta întru ajutor celor slabi și desmoșteniți de noroc. În aceasta privință nici Ungaria n'a rămas îndărât«.

Evident, frumoase principii. Decât se pare că »sistemul ungueresc« înseamnă să dai cu o mână și să iei cu zece. Căci dacă se vine în ajutor — de altfel într'o extrem de slabă măsură — indivizilor bastarzi, se caută a se crea întregi naționalități bastarde, răplindu-se tuturor naționalităților cele mai elementare drepturi.

În așa condiții, supt un asemenea regim de teroare generală, chiar o acțiune fru-

moasă, cum ar fi protejarea copiilor părăsiți — despre care, înc'odată, mai mult se vorbește decât să fie aplicată — chiar o asemenea acțiune apare ca o tristă ironie, dacă nu ca o demagogie nerușinată, iscodită mereu în acelaș scop de-a înșela Europa,

Afișarea unor atât de frumoase principii — pe orice teren ar fi — din partea stil-pilor oligarhiei, ne amintește, cel mult zicătoarea populară: brânză bună, în burduf de — să zicem: șovinist oligarhic.

Cum știu lupta alte neamuri pentru legea lor? Corespondentul nostru din Sarajevo ne scrie: Citesc că preotul Dr. Nicolae Brânzeu din Petroșeni a publicat în ziarul clericalismului șovinist »Alkotmány« un articol în care apără ordonanța ministrului Apponyi. Ca să peară odată pentru totdeauna acest soi de »doctori«, cari vreau să lecuiască ranele neamului nostru împotriva voinței poporului, vă scriu cum a curățit neamul sârbesc din Bosnia și Herțegovina uscăturile sale. Se știe că în anul 1897 s'a amestecat guvernul Bosniei în trebile bisericesti ale sârbilor din Bosnia și Herțegovina. Poporul sârbesc a sărit imediat întru apărarea bisericii și a boicotat pe toți preoții cari au ținut cu guvernul. Poporul nu s'a mai dus, vreme de nouă ani, la biserică; nu și a botezat copiii și și-a înmormântat morții fără preot. Starea aceasta a adunat atât de strâns poporul sârbesc laolalt, încât după nouă ani de luptă (în anul 1906), guvernul a trebuit să cedeze și a dat autonomie bisericesti sârbilor. Luptele acestea au avut ca urmare organizarea politică a sârbilor din țările amintite. Pe acele timpuri, oamenii cu avere, se duceau departe, pe la sate și mănăstiri, unde era câte un popă care ținea cu poporul. Numai ăstora preoți se spovedeau și numai slujba ăstora o ascultau. Toate celelalte biserici rămăneau goale în Dumineci și sărbători.

Programul socialist în Austria și chestiile naționale. La congresul partidului socialist ținut în Praga, ziaristul S-neral a propus în calitate de raportor, ca comitetul executiv al partidului să între în tratative cu partidele socialiste

mama lui Crossi, precupeța, mama lui Nelli, îmbrăcată în negru. Puțin mai înainte de douăsprezece, sosi și tata și ridică ochii în sus spre fereastra mea. La 12, toți isprăviserăm și la ieșire, toată lumea aceia veni spre băieți întrebându-i deschișându-le caietele și comparându-le cu ale celorlalți. — Câte operațiuni? — Care este suma totală? — Dar scăderea? — Dar rezultatul? — Dar virgula zecimală? — Profesorii treceau dela unul la altul, chemați de părinți. Tata îmi luă repede din mână copia problemei, se uită la ea și zise: — Prea bine. — Lângă noi era fierarul Precossi: se uită la problema fiului său, și nu pricepea nimic.

— Fiți buni, vă rog, să-mi spuneți totalul; zise tatei.

Tata îi citi totalul; el se uită în caiet și — Bravo micule! — zise vesel fiului său tata și el se uită unul la altul surizând, ca doi prieteni buni; apoi tata îi dete mâna, cellalt i-o stânse și se despărțiră zicându-și:

— Să ne vedem cu bine, la oral! — La oral.

După câți-va pași auzirăm un glas ce murmură un cântec; întoarserăm capul; era fierarul.

Cel din urmă examen.

Vineri, 7 Iulie.

Azi dimineață am avut examenul oral. La opt toți eram în clasă și la opt și un sfert, începui să ne cheme, câte patru de-odată, într'o cameră mare, în care era o masă mare acoperită cu un postav verde și în jurul ei Directorul și patru profesori, între cari și al nostru. Pe mine m'a

chemat printre cei dintâi. Bietul profesor! Azi dimineață am văzut că ne iubește cu adevărat. Pe când ceilalți ne examina, el nu ne slăbea din ochi; se turbura când nu răspundeam bine, se înșenina când răspundeam bine, nu scăpa nici o vorbă și cu mâinile și cu capul făcea o mulțime de semne, cum ar fi vrut să zică: — bine — nu — bagă de seamă — mai rar — curaj. Ba chiar ne ar fi șoptit, dacă ar fi putut. Dacă în locul lui, ar fi stat unul după altul părinții tuturor elevilor, nu ar fi făcut mai mult decât el. Îmi venea să-i strig: — Grazie! în fața tuturor. Când ceilalți profesori mi-au zis: — Bine, poți să te duci — lui îi scânteiau ochii de bucurie.

Eu intrai iar în clasă, ca să aștept pe tata. În clasă erau aproape toți băieții. Mă așezai lângă Garrone, Garrone nu era vesel de loc; eu mă gândeam că pentru cea din urmă oară mai stam unul lângă altul. Lui Garrone nu-i spusese până atunci, că clasa a patra n'o s'o mai facem împreună, pentru că va trebui să plecăm din Torino. Garrone sta în bancă, îndoit în două, cu capul său mare plecat pe bancă desemnând niște flori împrejurul fotografiei tatălui său, îmbrăcat ca mășiniștii, și care este un om mare și gros, cu un gât ca de taur, și cu o față cinstită și serioasă ca a lui. Și cum sta așa plecat, cu cămașa puțin desfăcută la piept, i-am văzut atârnată la gât, sub cămașă, cruciulița ce i-a dăruit mama lui Nelli, când a aflat că este protectorul fiului său. Trebuia să-i spui, că o să plecăm din Torino, și începui: — Garrone, la toamnă tata o să plece pentru totdeauna din Torino. Dânsul mă întrebă dacă mă duc și eu; i-am răspuns că da.

— N'o să faci a patra cu noi?

I-am răspuns că nu.

Atunci Garrone rămase puțin fără să zică nimic, desemnând mereu. Apoi, mă întrebă fără să ridice capul.

— O să-ți mai aduci aminte de colegii tăi dă treia?

— Da, îi răspunsei, de toți; dar de line... mai mult ca de toți ceilalți. Cine te-ar putea uita?

Garrone se uită la mine cu o privire lungă și serioasă, care spunea mii de gânduri, și nu răspunse nimic; îmi întinse doar mâna stângă, desemnând mereu cu cea dreaptă, și eu strânsel într'ale mele, acea mână puternică și cinstită. În clipa aceea întră grăbit profesorul, și zise în pripă, cu glas vesel:

— Bravo copii, până acum a mers foarte bine; răspundeți asemenea și ceilalți! Bravo! Curaj! Sunt foarte mulțumit.

Și ca să ne arate bucuria sa și ca să ne înveselească, pe când eșia în grabă, se prefăcu că se împedecă și se răzîmă de zid, ca să nu cadă el, pe care nu l-am văzut niciodată răzând! Ni se păru atât de ciudat, că în loc să rădem, toți băieții am rămas serioși, mirați. Nu știu, dar fapta aceasta, bucuria asta copilărească a profesorului mi-a produs o mahnire, amestecată cu milă și cu dragoste. Minutul acela de veselie, este premiul profesorului, este răsplata a nouă luni de muncă, de bunăfate, de răbdare și de nemulțumiri.

Pentru momentul acesta s'a trudit atâtea și de atâtea ori, a venit bolnav la școală, bietul profesor! Aceasta și nimic mai mult, profesorul ne-a cerut nouă, în schimbul dragostei și inimii sale! Și azi când mi-aduc aminte de el, mi se pare că-l văd în acel moment și-mi voi aduce aminte mereu

ale celorlalte națiuni din Austria. Scopul tratatelor ar fi de a revizui programul național din 1899 care să fie precizat în sensul unei unificări a atitudinii teoretice și practice a partidului, în privința chestiilor naționale. Până acum pe cât se știe programul socialiștilor din Austria a avut înscris ca principiu în locul întâi realizarea autonomiei naționale pentru fiecare popor.

Convorbire cu d. profesor Pesina.

In jurul congresului medical.

Viena, 7 Sept.

Astăzi am avut plăcerea de a sta de vorbă cu profesorul Pesina, de la facultatea de medicină din Praga, secretarul medicilor cehi, și care a organizat boicotul acestora contra congresului din Budapesta. Profesorul Pesina este un bărbat tânăr încă și cu o înfățișare foarte simpatică. El s'a arătat foarte mulțumit de rezultatul boicotului. În prima linie și-a exprimat satisfacția că și medicii români s'au abținut de la congres, ba încă au dat cei dintâi parola de boicot, singura demnă pentru orice națiune civilizată care cunoaște situația din Ungaria.

După informațiile ce au, profesorul Pesina spune că anul acesta congresul a fost mult mai bine vizitat decât de obicei de către medicii din alte continente, și cari prin urmare nu puteau cunoaște situația din Ungaria, și nici n'au venit de dragul Budapestei ori a ungarilor. În schimb nu numai slavii și românii s'au abținut de la congres, dar și numărul germanilor cari au luat parte a fost foarte neînsemnat. Pe când la toate congresele precedente elementul german ocupa un loc din cele mai însemnate, ca număr, anul acesta numărul medicilor germani era surprinzător de mic. Numai Viena a mai salvat puțin situația ungarilor; din acest oraș au luat parte peste 100 congresiști, care au ridicat astfel numărul germanilor.

Incidentele cari s'au petrecut la congres și cari au arătat lumii gradul de civilizație și de bun simț al ungarilor, n'au făcut decât să sprijine afirmațiile făcute în diversele memorii contra ungarilor.

În ce privește hotărârea luată, ca numai acele națiuni să poată alege membri în comitetul internațional al medicilor, cari formează state, profesorul Pesina se declară satisfăcut de ea. Această decizie este o palmă pentru medicii poloni, cari

accentuând simpatiile ce-i leagă de unguri au luat parte demonstrativ la congres. Dacă hotărârea luată este o palmă și pentru medicii cehi, cari au dat științei medicale unele nume ilustre, cel puțin aceștia n'au luat parte la congres, așa că palma nu este primită direct. Dar medicii poloni au luat parte, și le a fost dat să primească drept în față ofensa de a nu fi considerați demni de a face parte dintr'un comitet, la care au dreptul medicii marocani ori siamezi.

Și rezultatul îmbucurător al acestei decizii s'a și văzut. La întrunirea comitetului medicilor slavi ce a avut loc ieri în Viena — și pentru care chiar d. profesor Pesina se află în localitate — medicii poloni au fost cei mai indignați și cei dintâi gata să exprime solidaritatea slavă. E regretabil că unii slavi au nevoie de astfel de stimulente pentru a și însufleși demnitatea națională atrofiată; dar dacă nu se poate astfel, e bine ca aceste stimulente să nu lipsească. Medicii poloni nu mai pot fi considerați ca pierduți pentru cauza slavă; unul dintre dânsii, profesorul Wyckiewicz din Cracovia a și fost ales ieri președinte al comitetului medicilor slavi, în locul profesorului Otto din Petersburg, care a fost considerat ca demisionat în urma purtării sale la congres. Este adevărat că în ultimul moment s'a aflat că nu e adevărată știrea că profesorul Otto ar fi votat pentru rezoluția de care e vorba; dar, ori cum, el s'a abținut de la vot, în loc să lupte din răzputeri contra deciziei. Din acest motiv, comitetul medicilor slavi a decis să renunțe la onoarea de a-l mai avea președinte.

Am întrebat pe d. profesor Pesina dacă boicotul a fost respectat de către toți medicii cehi; făcându-i cunoscut că dintre români n'a luat parte nici un medic, deși presa maghiară a căutat să lanseze știrea că au asistat trei.

D. Pesina mi-a răspuns că, din nenorocire s'a găsit un medic ceh care să ia parte. Este un anume Dr. Kurka care s'a lăsat ademenit de gheșeftarii maghiari cari de-laraseră ca taxa de înscriere odată plătită, nu se mai restituie.

Acest d. Kurka va avea de suportat consecințele purtării sale. Decanul facultății de medicină de la universitatea cehă din Praga, i-a și trimis o invitație, pentru a-i spune părerea lui asupra acestei purtări. De asemenea și societatea medicilor cehi se va ocupa de cazul d sale și va lua de sigur, o hotărâre potrivită cu împrejurările.

La urmă, d. profesor Pesina îmi mai comunică un fapt de o mare importanță politică și de la care putem aștepta roade mari pentru viitor.

Se știe că medicii ruteni, deși s'au absentat de la congres, neglijaseră de a expune printr'un memoriu cauzele acestei absențări. Acuma însă

deși *post festum*, — medicii ruteni au alcătuit un memoriu prin care motivează hotărârea lor prin persecuțiile la care e supusă populația rutenă din Ungaria.

Acesta este primul pas ce se face pentru emanciparea rutenilor, cari zac azi în cea mai profundă ignoranță și sărăcie.

Și acum, primul pas pentru dezvoltarea acestui popor a venit de la frații lor din Austria. Poate că memoriul medicilor ruteni să însemne începutul unei ere nouă pentru nenorocita populație rutenă din Ungaria; dar pentru celelalte naționalități să însemne ivirea unui nou tovarăș în lupta de desrobire.

Și când ne gândim că toată mișcarea în contra ungarilor s'a început prin memoriul medicilor români, că și începerea redeșteptării rutenilor din Ungaria va porni de la impulsul medicilor noștri, nu putem decât să-i felicităm încă odată pentru frumoasa lor faptă.

G.

Adunarea generală a „Fondului de teatru“.

Comitetul aranjator al festivităților împreunate cu adunarea generală din Alba-Iulia a »Societății pentru fondul de teatru român, a adresat fruntașilor din acel ținut următorul apel:

P. T. Domnule! Adunarea generală a »Societății pentru fond de teatru român« se va ține anul acesta în orașul Alba-Iulia în zilele de 19 și 20 Sept. st. n. a. c.

Faptul acesta socotit ca un eveniment, întrucât de zeci de ani nu s'au mai întrunit în orașul nostru adunări mai mari de caracter cultural-național, — ne îndeamnă a apela la întreg jurul orașului nostru, pentru a lua parte la numita adunare, socotind că fiind vorba de Alba-Iulia, nu înțelege nimeni singur orașul, ci jurul întreg, larg și bogat în comune numai românești!

Cu dragoste invităm deci pe fiecare fruntaș și respectiv pe fiecare român bine-simțitor, la adunarea sus numită, la care prilej, pe lângă luarea la cunoștință a stării în care se află azi »Societatea pentru fond de teatru român«, e dat fiecărui de a gusta

de aceasta, iar când mă voi face om, și dacă o să mai trăiască, când îl voi întâlni o să-i spun cât de tare mi-a mișcat inima în acel moment și o să-l sărut pe părul său alb.

A d l o.

Luni, 10 Iulie.

La ora unu, toți ne aflăm în școală, adunați pentru cea din urmă oară, ca să vedem rezultatul examenelor și să ne luăm libreturile de promoțiune. Strada era plină de părinți, cari umpluseră și sala și mulți intraseră chiar și în clase, venind până lângă catedra profesorului: în clasa noastră, părinții băieților ocupaseră tot locul dintre zid și primele bănci. Între alții era tatăl lui Garrone, mama lui Derossi, fierarul Precossi, Coretti, mama lui Nelli, precupeța, tatăl »zidarul«, tatăl lui Stardi, mulți alții ce nu-i mai văzusem până atunci. Era o gălăgie, ca în piață. Când a intrat profesorul, se făcu tăcere; în mână profesorul ținea lista și începu să cetească: — Abauci, promovat, nota șase; Archini, promovat, cinci și jumătate. »Zidarul« promovat, Cressi promovat. Apoi cei tare: — Derossi Ernest promovat, nota zece și premiul întâi. — Toți părinții cari erau în clasă, îl cunoșteau și ziseră: — Bravo, bravo Derossi! — iar el își scutură

capul său creț, surzând și uitându-se la mama sa, care-i făcu semn cu mâna. Garoffi, Garrone, calabrezul, promovați. Apoi vre-o trei patru, unul după altul, corigenți, și unul dintre aceștia începu să plângă, căci tatăl său, care sta în ușă, îl amenință cu mâna. Atunci profesorul zise tatălui aceleia: — Nu în totdeauna este greșală, ci de multe ori nenoroc. Așa este cu fiul d-tale.

Apoi cei: Nelli promovat, nota opt. — Mama sa îi trimise o sărutare cu evantaiul. Stardi, promovat, nota zece; dar auzind acea notă mare, Stardi nici nu surise, nici nu și luă pumnul de la frunte. Cel din urmă a fost Votini, care venise îmbrăcat bine și pieptenat: promovat și el. După ce a cetit pe cel din urmă, profesorul se ridică în picioare și zise: — Copii, ne găsim împreună pentru cea din urmă oară. Un an am fost împreună, acum ne despărțim ca prieteni buni, nu este așa? Impi pare rău, că mă despart de voi, dragii mei. Se opri din vorbă și după o clipă zise: — Dacă vre-odată nu am fost drept, sau prea sever, iertați-mă.

— Nu, nu, domnule profesor, ziseră mulți părinți și copii, nu ați fost niciodată nedrept.

— Iertați-mă și nu mă uitați, urmă profesorul. Anul ce vine, n'o să mai fiți cu mine, n'o să vă

mai văd, dar veți rămâne mereu în inima mea. Cu bine, copii!

Zicând acestea, veni între noi și toți, suindu-se pe bănci, îi atinseră mâinile, îl apucară de brațe, de haine; mulți îl sărutau, cincizeci de glasuri, ziseră împreună:

— Cu bine domnule profesor. — Mulțumesc, domnule profesor! — Rămâneți cu bine! — Nu ne uitați.

Când a ieșit din clasă, profesorul — părea sdrobit de emoțiune.

Noi ieșirăm toți grămadă. Ieșiau băieții și din celelalte clase.

Se făcu o gălăgie și un amestec de copii și de părinți, cari își luau rămas bun de la profesori și de la profesoare. Profesoara cu pana roșie avea vre-o douăzeci de copii în jurul său, că d'abia putea să răsuflă; »călugăriței« îi strâmbaseră părăria și-i acățaseră mai bine de zece bucățele de flori de nasturii rochiei negre și în buzunare. Mulți se grămadiseră împrejurul lui Robetti, care atunci venise pentru prima oară fără cărți. Se auzea peste tot: — La anu! — La toamnă! — La octombrie!

Noi ne luarăm rămas bun. Ah, cum se uitaseră toate supărările în acel minut! Votini, care fusese vecinic gelos pe Derossi, îl îmbrățișă cel

Iosef Müller & Comp., Mediaș-Medgyes. Birou tehnic și întreprindere de zidit pentru zidire de beton și beton de fier; depozit de lucrări de ciment. Primește și pregătește tot felul de construcțiuni de beton de fier: așezarea de padimente fără închieturi, depozit stabil de țigle pentru acoperit din ciment, barere pentru trepte, plăci de ciment, și pietrii-beton pentru fântâni.

frumoase clipe de desfătare sufletească din producțiunile artistice ce se vor da.

Binevenit va fi deci fiecare român bine-simțitor și dovadă de dreaptă înțelegere a îndrumării poporului nostru pentru iubirea și sprijinirea culturai naționale, va da fiecare frunză prin indemnul cald ce-l va da poporului din jur, ca în zile de grele încercări, să-l îndrepteze la câteva clipe de învioreare sufletească și adauge de statornicie și nădejde întru ajungerea idealului nostru național!

Intelctuali și popor român! Veniți câți de mulți, pregătite fiind puncte de petrecere și îndeosebi pentru popor a cărui înfățișare în frumosul lui port național și în număr cât mai mare, e dorită în prima linie!

Alba-Iulia, la 6 Septembrie n. 1909.

Comitetul aranjator.

Preoți slabi la hotare.

— Corespondență din Treiscaune. —

Trebuie să dau în vileag faptele neromânești ale preoților gr.-or. români din Sita Buzăului (protopopiatul Treiscaunelor, la hotarele româi-ismului către săcuime).

Parochia susnumită numără aproape 400 de familii românești, și până în timpul de față și-a avut școala sa proprie, cu limba de propunere românească. Școala aceea a și prosperat prin învățătorul Nicolae Russu. Acum însă ea ca edificiu nu mai corespunde cerințelor, deoarece este veche. Starea materială a credincioșilor nu este așa de rea, încât să nu poată face un alt edificiu și să nu poată susține școala și pe mai departe, ba dintr-o parte ei se bucură de-o stare mai bună ca credincioșii din comunele învecinate, ca Valea Boroșneului, parochie de cl. III, Vama și Intorsura Buzăului, Teliu, etc. cari își susțin școala. Un exemplu admirabil au dat cele vre o 50—60 de familii românești din expusa comună Mărtănuș, cari au cheltuit fiecare câte 60 de fl. pentru ridicarea unei noi școale și au hotărât susținerea ei, primind asupra-le jerife enorme. Cu toate acestea Sitenii, nu că n'ar putea, dar nu voiesc să-și mai susțină școala.

Și oare cine va fi cauza acestui fapt? La tot cazul numai conducătorii poporului, cari după cum se știe, — sunt preoții. Preoții de acolo,

dintâi. Eu luai rămas bun dela »zidarul« și-l sărutai tocmai când făcea pentru cea din urmă oară »ca iepurele«. Imi luai rămas bun dela Precossi, dela Garoffi, care-mi spuse că am câștigat la loterie, o călmară de porțelan, ruptă la un colț; zisei adio tuturor celorlalți. Nelli strângea în brațe pe Garrone, și toți se grămădeau în prejurul lui Garrone, și adio Garrone, la revedere Garrone, rămâi cu bine Garrone, și i strângeau mâinile, și-l strângeau în brațe; iar tatăl lui se uita mirat, zimbând. Pe Garrone l'am sărutat cel din urmă, pe stradă, și-mi venea să plâng; el m'a sărutat pe frunte. Apoi, am dat fuga la tata și la mama. Tata m'a întrebat:

— Ți ai luat rămas bun dela toți?

— Da, dela toți.

— Dacă este vre unul, cu care ești certat, du-te de te împacă și cere-i iertare.

— Nu este nici unul.

— Atunci, adio! zise tata cu glasul emoționat, dând o ultimă privire școalei.

Și mama zise: — Adio!

Eu n'am putut să zic nici o vorbă.

Roma, 1909.

Tradusă de: Pompiliu Robescu.

Ioan Dima și Ioan Coman au hotărât să fie contra susținerii școalei pentru mai multe motive, dintre cari două sunt mai însemnate. Și anume: una este că ei voiesc să fie »iubiți« de popor, pe care-l scapă de »sarcini«, și astfel și liturghiile vor curge ca pe vale. Iar după socoteala lor, poporul simpatizează atunci cu preoții, când nu mai aude de vre-un arunc, fie el cât de mic. Și astfel d-lor cu ocaziunea convocării sinodului parochial în chestiunea susținerii școalei — au și arătat, că ei voiesc să fie iubiți de popor. Părintele Dima — ca președinte al comitetului — deschide sinodul în modul următor: »Oameni buni! A venit ordin, ca să ne hotărâm în privința susținerii școalei. Pentru aceea v'am și convocat pe astăzi aici. Însă după socoteala mea pentru D-voastră așa ceva este foarte greu, căci acum cheltuielile s'ar îndoi și oricum, sunt unii dintre D-v., cari șed departe de școală și nu-și pot trimite copiii la școală. Hotărâți-vă, dar eu știu că vă este greu«. Tot cam așa le spunea și părintele Coman. Poporul, văzându-și de datorie, a ascultat de preoți și a lăsat lucrul pe mâna statului.

Văzând starea lucrurilor I. P. S. S. mitropolitul I. Meșlanu, îl chiamă urgent pe părintele Dima la Sibiu. Se vede treaba, că i-a ținut vre-o morală — se'nțelege meritată — căci îndată ce s'a întors la Sita, în prima Duminică a indemnului pe oameni, ca cu unanimitate să se declare pentru susținerea școalei.

Dar toate acestea înzadar. Duminică în 16 August st. v. protopopul merge însuși la Sita spre a se consulta cu oamenii. Părintele Dima însă în afară de biserică a știut așa de bine să le bage parochienilor gârgăuni în cap încât oamenii se cam codeau. Protopopul văzând lucrurile a pus chestia la vot. Au fost prezenți 84 parochieni. Dintre aceștia 71 au fost *contra* și numai 13 *pro*, fiind între cești din urmă și preoții, cari de rușine au votat și ei pentru.

O altă cauză, în urma căreia preoții din Sita Buzăului nu voiesc susținerea școalei, este aceea, că ei au o nespasă ură asupra învățătorului Nicolae Russu. De când sunt supărați, ei voiesc să i facă susnumitului învățător tot răul și astfel cred, că nesusținându-se școala, el va rămâne fără post.

Cam cele spuse mai sus sunt roadele muncii preoților din Sita Buzăului. Mai au ei însă și alte fapte neromânești. Una este aceea, că părintele Dima, încă nu și-a dat nici un copil la școala românească, și toți au urmat licee ungurești.

Apoi dacă toți preoții noștri ar face așa și ar trăi decât pentru liturghii, ca cei din Sita și pentru școală i ar dura în spate, unde am ajunge? În loc rău la sigur, dar așa este. Și chiar la noi în Treiscaune unde suntem copleșiți de săcuie, ar fi lipsă de preoți harnici. Durere însă, că între cei cinstiți sunt și unii cari umblă cu mâța'n sac.

Am fi curioși de pildă să știm ce va să zică »a ceti din Pravilă sau Pascălie« și ce rătăcire a făcut aceia Pravilă din comitatul nostru. Aceasta nu ne-o poate spune mai bine altcineva, decât părintele din Boroșneul mic și cel din Budilla, care — de dragul unguirilor — a predat și predă religiunea în frumosul grai aziatic. Mi ar plăcea să știu câtă chirie plătesc d-lor pentru Pravilă, ce remunerație are d. părinte din Budilla dela unguiri, pentru că predă religiunea în limba lor, făcându-le astfel pe gust.

Iar d. Dima și d. Coman și dacă voiesc și părintele din Budilla, să fie buni să-și procure câte-o păreche de pînteni, cizme, și câte un fulg în pălărie și să umble pe stradă, cântând marșul lui »Rákóczi«, acompaniat de »teremlette«. Rog însă pe cei doi domni dinainte, că dacă nu se simt cu musca pe căciulă să-mi răspundă în chestie. Aștept.

Vasăiu Cr., român din Treiscaune.

Catastrofa din Constanța.

Furtună groaznică.

Eri noapte o furtună îngrozitoare s'a deslănțuit asupra întregii Dobrogei. Furtuna s'a anunțat încă dela orele 5 d. a. Un vânt puternic, care venea dinspre Bărăgan a adus niște nori negri, cari a produs un întuneric aproape complet. Pomii loviți de vânt se îndoiu până aproape de pământ.

Primele picături de ploaie au început să cadă câtră orele 7 seara. Ploaia cea mai puternică și care a fost un adevărat dezastru a căzut în orașul Constanța și prin localitățile învecinate. La orele 9 noaptea, avură loc manifestări electrice foarte puternice. În nenumărate rânduri au avut loc trăsnete a căror intensitate era spăimântătoare.

Prăbușirea șopronului peste soldați.

La orele 10 din noapte se răspândește în orașul Constanța, și cu o iuțală de necrezut, vestea că un șopron din curtea regimentului 12 de cavalerie s'a prăbușit asupra a 600 de soldați, cari dormeau acolo și că peste 100 dintre aceștia și-au găsit moartea. De asemenea un număr tot atât de mare erau răniți.

Cu tot timpul cel urât, mii de persoane s'au dus imediat la fața locului, pentru a controla știria aceasta atât de gravă.

Știria a fost confirmată și, pe loc soldații dela toate regimentele au alergat să dea ajutor celor răniți. Au sosit de asemeni d. Cimbru polițaiul orașului, d. colonel Caretaș, comandantul regimentului, d. procuror și toate persoanele mai de vază ale orașului.

Povestirea unui martor ocular.

Un martor ocular povestește următoarele despre locul dezastrului:

În zilele din urmă domnea în oraș o căldură și zăpușeală de nesuferit. Eri însă pela 4 d. a., un vânt puternic dinspre Dunăre a început a sufla cu putere, iar cerul s'a întunecat cu totul. Norii negri treceau spre mare și foarte aproape de pământ. Lumea era foarte îngrijată din cauza furtunei ce se apropia; fiecare se îndrepta în fugă spre casă. Marea care era foarte agitată, ridica valuri puternice, iar în tot cuprinsul zării nu se vedea un singur vas. Vasele din port erau de asemeni legate cu multă îngrijire.

În acest timp, în oraș se răspândise vestea că în apropierea orașului Medgidia plouă cu torente și că ve-o câțiva locuitori supruși de furtună pe câmp, fuseseră trăsniți. La prefectură sosise de asemeni știri, că multe case din diferite localități au fost dărâmate de furtună și că trenul de seara dinspre București va sosi cu mare întârziere.

La orele 9 seara o bubuitură puternică străbătu întreg orașul și îndată începu o ploaie cum rar se întâmplă. La orele 10 seara ploaia începuse să se mai potolească, iar în acest timp am auzit în stradă sgomot mare și am văzut lume foarte multă îndreptându-se spre cazarmile din marginea orașului. Numeroase trăsuri se duceau spre locul dezastrului.

Imediat m'am dus la locul dezastrului. Se aflau peste o mie de persoane în curtea regimentului și prin împrejurimi unde toți discutau cu multă vioiciune nenorocirea întâmplată. Țipete prelungi și înăbușite se auzeau din toate părțile.

Un domn ofițer pe care l'am întrebat, cari sunt cauzele acestui dezastru mi-a povestit următoarele:

În curtea regimentului este un șopron mare unde în timpul iernei se păstrează fânul. În timpul verei acest șopron se transformă în adăpost pentru soldații cari sunt cu schimbul și cari stau concentrați în timpul verei. Furtuna care a venit cu atâta furie a zguduie cu putere stâlpii șopronului, care este destul de vechiu.

WEIHEL LIPOT utodai

Budapest

IX. Ipar utca 4.

Bănci de școală

Mobile de școală

Mobilă modernă de blurouri și fabricare de instrumente gimnastice.

Catalog de prețuri gratuit și porie franco.

În acest timp soldații cari erau adăpostiți și cari trebuiau să doarmă ca de obicei nu' admiseseră nici unul și vorbeau despre furtuna ce se deslănțuia cu atâta furie. La un moment dat, un vânt puternic a trecut cu atâta furie încât a mișcat din toate încheieturile întreg șopronul. Atunci, îmi spunea convorbitorul meu, am fost martor al aceluia groaznic dezastru. O troznitură puternică și în același timp, mii de țipete m'au făcut să mă cutremur.

Întreg acoperișul se prăvălise asupra soldaților cari erau sub șopron. Priveliștea era cu adevărat groaznică. Imediat am dat alarma și soldații cari erau în cazărmile vecine au venit în grabă pentru a da ajutor celor cari se aflau sub acoperiș. Până când am plecat eu din Constanța, se știa că numărul morților trece de 15, iar numărul răniților este mult mai mare.

Interesându-ne la direcția siguranței generale a statului, mi s'a spus că nu au știți detaliate asupra acestui dezastru. De asemenea dl căpitan Sideri dela ministerul de războiu mi a spus că până atunci la orele 1 d. a. nu primise nici o știre oficială asupra groaznicii catastrofe din Constanța.

Descoperirea polului Nord.

Rivalitatea dintre Cook și Peary.

Părerile specialiștilor.

Dintre toți specialiștii cari s'au pronunțat asupra descoperirii polului Nord, părerea specialistului dr. Markuse e cea mai competentă. Savantul astronom al societății meteorologice germane spune că nu e imposibilă descoperirea polului de mai multe persoane și în același timp, având în vedere îngustimea orizontului, împiedecată mereu și prin blocurile plutitoare ale polului. Față de părerea lui dr. Markuse savanții italieni însă au luat contra lui Cook poziție fățișă și toate lămurile date de el le-au declarat de incompatibile, când despre Peary s'au declarat în mod foarte orabil.

Distincția exploratorului.

Directorii societății geografice din Washington hotărât că asupra laureării unui dintre cei doi exploratori vor decide numai după ce un juriu înfișic va fi controlat observațiile și obiectele au adus dela polul Nord. Amândoi exploratorii sunt membrii societății.

Declarațiile d-ului Markuse.

Savantul geolog din Berlin, dr. Markuse declarat unui ziarist asupra constatării din punct de vedere științific a polului Nord, următoarele:

Înainte de toate e vorba dacă ajungi la polul Nord sau iarna. Admitem cazul cel mai favorabil, că s'osi la pol chiar la începutul primăverii, atunci putea foarte ușor constata polul, având în vedere în acest anotimp steaua polară stă la o înălțime de deasupra polului. Polul va fi deci acel punct din toate stelele se văd la aceeași înălțime. Mișcarea, ăritul și apusul aparent al stelelor provin din înălțimea pământului. Acolo însă unde pământul nu se înalte decât în jurul osiei sale, la polul Nord, dețarea dintre stele și explorator rămâne aceeași. Dela asta regulă singur soarele face excepție. Exploratorul trebuie să se orienteze după soare, dacă soarele la polul Nord — ca Cook și Peary — în desul zilei polare.

Pentru constatarea polului Nord sunt diferite apărări între cari și secstantul, cel mai ușor de transportat dar totodată și cel mai puțin vrednic de credință. Astfel de secstant a luat Cook cu sine și un așa mit horizon de sticlă, care nu e altceva decât o scă orizontală de sticlă. În această sticlă se oglinște soarele și examinat cu secstantul, ușor îi poți stinge înălțimea prin calcul matematic. Dacă examini soarele din același punct în mai multe rinduri și înălțimea-i rămâne neschimbată, la acel punct e polul Nord.

Eu cred posibil faptul că Dr. Cook și Peary să fi descoperit polul în aceeași vreme și fără să știe unul despre altul. Extensiunea orizontului omenesc e de 7—8 km. și dacă mai e împiedecat și de munții de gheață, se poate întâmpla foarte ușor ca să fie mai mulți la pol fără ca să aibă idee despre aceasta.

E vorba numai dacă e polul nordic un punct fix sau ba, fapt foarte puțin probabil. Dacă s'ar putea constata e oare sub ghețurile nordului uscat rezistent — despre ce nu știu nimic sigur — atunci s'ar putea constata că-n acest teren, cu o rază de 16 m. e polul având în vedere că tremurul pământului, prin invir-

tirea în jurul osiei, se simțește pînă la o depărtare de 16 m. Când însă se va dovedi că sub ghețuri nu e pământ rezistent atunci polul nicicînd nu va putea fi constatat ca punct fix, că ghețurile-și schimbă mereu poziția.

Lupta pentru prioritate.

Peary își atribuie lui descoperirea polului. Expediția lui Peary s'a alăturat la coastele Groenlandei, la personalul corăbiei *Jeanje* care a fost trimisă în ajutorul lor. Exploratorul desavuează pe Cook într-o parte, pe motiv că nu a fost echipat îndeajuns pentru expediție și astfel nici nu a putut să se zpropie de pol. Cook a urmat un drum departe spre est, cu totul izolat de al exploratorilor de până aci, ca eventual observațiile lui să nu poată fi controlate de alți concurenți ai săi.

Pe lângă aceasta raportul lui Cook a ajuns în publicitate, înaintea celui al lui Peary numai incidental. Vaporul »Hans Egede« a părăsit în acest an coastele Groenlandei cu două săptămâni mai înainte ca de obicei și dacă ar fi plecat ca de regulă atunci raportul lui Peary ar fi fost cel dintâi dat publicității.

Specialiștii italieni contra lui Cook.

Savanții italieni în chestia priorității descoperirii polului, după o scurtă rezervă s'au pronunțat pentru Peary, și în vreme ce lumea savanților cea mai mare parte dau crezământ celor spuse de Peary, o parte desaproabă și contrariază pe Cook, între aceștia e și căpitanul *Cagni*, unul dintre cei mai buni cunosători ai zonei ghețoase.

Prelegerea lui Cook.

În conferința ținută la 8 Sept. în institutul geografic danez din Copenhaga, Cook vorbește cu elogii despre acei exploratori ai polului cari i-au pregătit și înlesnit expediția sa, dar mai ales despre Sverdrup a cărui direcțiune a urmat-o spre pol, peste insulele Haiberg, prin regiunile ce cad spre est dela Nansensundon și Ellesmereland. Pe urmă exploratorul face cunoscut programul expediției sale din 1907, pe care l-a lucrat cu concursul lui Bradley și în care nu s'a fost luat oficios explorarea polului Nord, pentru care s'a decis numai după ce a ajuns la cea din urmă seminție de exchimoși, unde a găsit în abundență oameni și cini și alte materiale pentru executarea planului său.

Arată pe urmă cum pentru ca să micșoreze greutatea expediției rind pe rind și-a trimis toți oamenii îndărăt, descrie apoi năcăzurile îndurate din cauza frigului și a drumului nebătătorit și declară că observațiile și datele aduse dela pol vor proba adevărul spuselor sale. După prelegere moștenitorul de tron a mulțumit lui Cook în numele societății geografice daneze. Seara s'a dat un banchet la care a luat parte profesorul Schmidt, vice-prezidentul societății geografice și într-o vorbire a salutat pe Cook, care la rîndul-i a răspuns mulțumind Danemarcei pentru primirea cu care l'a onorat.

Contele Apponyi despre chestia românească.

Corespondentul din Budapesta al ziarului italian »Resto del Carlino« din Bologna, a avut o convorbire mai lungă cu ministrul instrucției contele Apponyi, care a făcut mai multe declarații importante asupra mișcării naționale românești. Corespondentul a întrebat mai întâi pe ministru asupra cazului d-nei Vlad. Iată declarațiile ministrului:

Doamna Vlad nu a fost osândită, fiindcă în școală ar fi plecat pentru dreptul de a crește copii în limba maternă. Era vorba cu totul de altceva. Dânsa a fost condamnată pentrucă ea a protestat cu vioiciune și în mod ilegal contra dispoziției legitime care impune limba ungurească în toate școlile de stat. Directorul școlii a fost nevoit să facă un raport în urma cărui s'a intentat procesul. Nu era chip să se suprima procesul, căci nu se poate tolera ca persoane culte cari pot avea mare efect asupra poporului, să facă astfel de propagandă.

Cum de aceeași veracitate sunt și celelalte plângeri ale românilor naționaliști. În școlile de stat ungurești, limba românească e permisă. Numai în cele trei clase din urmă se cere instrucția religiei și în ungurește.

Întrebarea dacă mișcarea românească e irefrenabilă și primejduiește statul într'a levră, ministrul a răspuns:

— Nu pot să văd ce este în inimi. Nu pot afirma cu siguranță dacă e vorba de-o mișcare iredentistă. Dacă nu în intenții, dar în rezultate ea poate deveni iredentistă. Mișcarea țintește la nimicirea politică a statului. Totuși ea nu trebuie luată prea serios. Agitatorii cred a fi găsit o clipă potrivită acuma, căci ar dori să tragă folos din greutățile în care se află guvernul în faza crizei politice.

— Este mișcarea întinsă? Poporul participă cu însuflețire.

— Naționalismul pare a-se întinde între unele popoare din Ungaria, dar centrul lui de căpetenie unde se manifestă mai vioi e între români. Participarea populației nu corespunde însă dorințelor capitolului. De-altcum elementul naționalist în cercurile bisericesti e în scădere și și învățătorii dela școlile românești sunt în parte covârșitoare contra mișcării. Nici în parlament nu toți deputații români sunt aderenți mișcării naționaliste.

Corespondentul a mai întrebat dacă ministrul a oprit participarea la congresul dela Iași. Ministrul răspunde: da, eu. Nu voi suferi nici odată ca studenții să se adune la întruniri cu scopuri politice confuze, în afară de stat, spre a crește trădători. Guvernul se găsește în fața unor forțe cari unite cu năzuințele austriace vor să zdrobească statul unguresc. Neatârarea nu oprește pe nemaghiari de a întrebuița limba lor în școlile, în bisericile, societățile lor și până la un punct în viața comunală.

Dar neatârarea și unitatea statului se razimă pe principiul că Ungaria nu-i o federațiune alcătuită din diferite națiuni ci că e locuită de o singură națiune politică. În statul acesta drepturile diferitelor limbi, drepturi individuale și nu colective drepturi cari sunt supuse cerințelor naturale ale unității statului. Ungaria trebuie să rămâie unitară și nimicirea ei ar fi un act de sinucidere.

Se vor mai găsi oare naivi, să nu străvadă rabulistica mălăiață a acestu-i iezuit perfid?

INFORMAȚIUNI.

ARAD, 9 Septembrie n. 1909.

— Mitropolia unită respinge ucazul religios al lui Apponyi. Din Blaj ni-se telegraftază: Aflu din izvor absolut competent, că episcopatul român greco-catolic, întrunit ieri și alaltăieri în Blaj, a hotărât că, în chestia catechizării nu cedează absolut nimic și că pretinde ca în școlile de stat catechizarea să se facă, ca și până acuma, în limba românească. La conferință au luat parte, sub președinția mitropolitului Dr. Victor Mihail de Apșa, episcopii sufragani: Dr. Vasile Hossu din Lugoj și Dr. Demetriu Radu din Oradea. Episcopul de Gherla s'a reprezentat prin un delegat special. Au fost de față și referenții școlari diecezani. Prin aceasta hotărâre episcopatul român greco-catolic s'a solidarizat întru toate cu biserica ortodoxă și de acum tabăra indisolubilă a întregului neam va face față ordinului temerar al ministrului.

— Manevrele dela Grossmeseritsch. În acest oraș depărtat al Moraviei, bogat cândva în urme asupra vieții trecătoare de păstori români azi în apunere — s'au început deja manevrele la care pe lângă M. Sa, va lua parte și împăratul Germaniei și din partea statului major al armatei române, colonel Crăiniceanu. Împăratul Germaniei ia deja a patra oară parte la manevrele armatei comune, de două ori în Ungaria și a treia și a patra oară în Austria. Faptul că miniștrii afacerilor externe nu iau parte la manevre, nu detrage nimic din însemnătatea momentului și oră-

șelul acesta va fi în acest an terenul pertractărilor însemnate asupra inovațiilor artei militare, care vor schimba întru câțiva tehnica de până aci a războiului.

— **Adunarea din Cârnecea — oprită.** Ni-se telegrafează din Oravița: Adunarea populară din Cârnecea din motive politice a fost oprită de către autoritățile administrative. E machinațiunea africanului Șeghescu, care își teme prestigiul de slugă vrednică înaintea stăpânilor săi din Budapesta.

— **Adunarea generală a Astei, pe lângă conferința lui I. Agârbiceanu, va avea și un însemnat eveniment artistic.** Zaharie Bârșanu și d-na, împreună cu o ceată de diletanți, va da o reprezentație de gală, probabil »Carmen Saeculare«.

— **Pentru școala de fete din Arad.** Pentru școala românească de fete din Arad au contribuit: *Gheorghe Pop de Băsești* (Băsești) 50 de cor., *Dr. Iustin Pop* (Deva) 10 cor., *Alexandrina Dr. I. Pop* (Deva) 10 cor., *Dr. Emil Babeș*, avocat (Budapesta) 10 cor. O faptă deosebit de frumoasă este colecta d-șoarei *Marioara Iorgovici* din Marghita-mare, care din inițiativa sa a cerut o listă de subscripții spre a colecta pentru școala de fete. Iată rezultatul acestei colecte:

Trăian Oprea, protopresb. Virșeț . . .	Cor. 10—
Silvia Oprea, Virșeț . . .	» 10—
Luca Lazarescu, preot Ferendia . . .	» 4—
Dr. Octavian Proștean, medic Virșeț . . .	» 5—
Sim. Schiopu, neguțator Virșeț . . .	» 1—
Institutul »Luceafărul« . . .	» 30—
Dr. Petru Zepeniș, adv. Virșeț . . .	» 10—
Popoviciu, Virșeț . . .	» 1—
C. L., Virșeț . . .	» 1—
Corcea N. Virșeț . . .	» 1—
Adam. învățător Sredist'ra-mică . . .	» 60—
Valeriu Puticiu, Virșeț . . .	» 1—
George Nistor, Virșeț . . .	» 2—
Dr. Nicolae Popovici, avocat Virșeț . . .	» 4—
Roșiu N. Ioan, adv. Biserica-albă . . .	» 4—
Emilian Micu, adm. par. Vlaicoveț . . .	» 1—
Nicolae Agadinar, Nicoliniț . . .	» 1—
Octavian Green, Petrea-română . . .	» 1—
Aurora Green, Petrea-română . . .	» 1—
C. Dimian, Petrea-română . . .	» 1—
Aureliu Popovici, preot Sint-Ianoș . . .	» 2—
Maria Popovici, Sin-Ianoș . . .	» 1—
Ioan Neagoe, Buziaș . . .	» 1—
Ioan Mărgan, inv. Sin-Ianoș . . .	» 1—
Iuliu Iorgoviciu, Marghita-mare . . .	» 10—
Cornelia Naia, Marghita-mare . . .	» 3—
George Cartarescu, preot Tin-Mihai . . .	» 3—
Teodor Cioban, Sin-Mihai . . .	» 3—
Nicolae Mihaș, Sin-Mihai . . .	» 1—
Ioșif Baba, Sin-Mihai . . .	» 3—
George Suciu, Sin-Mihai . . .	» 2—
Pompiliu Burz, Sin-Mihai . . .	» 10—
»Sentinela«, filiala Sin-Mihai . . .	» 10—
Corneliu Vereș, Sin-Mihai . . .	» 5—
Iuliana Suciu, Sin-Mihai . . .	» 1—
Ana Badiu, Sin-Mihai . . .	» 1—
Aurelia Bufan, Sin-Mihai . . .	» 2—
Emilia Țăran, Sin-Mihai . . .	» 1—
Nicolae Stanciu, Sin-Mihai . . .	» 2—
Mihai Condaly, . . .	» 1—
Ecaterina Stanciu, Sin-Mihai . . .	» 1—
Amalia Pap, Sin-Mihai . . .	» 1—
Stefan Gavrilă, Sin-Mihai . . .	» 1—
Strizu Theocar, Alibunar . . .	» 1—
Lazar Roșculeț, Alibunar . . .	» 1—
N. N., Alibunar . . .	» 1—
Elena Roșculeț, Sin-Mihai . . .	» 1—
Ioan Adam, Marcovăț . . .	» 1—
Patrachie Rămneanțu, învățător Coștei . . .	» 5—
Dimitrievidi, Virșeț . . .	» 1—
Iașint Fraii, Virșeț . . .	» 1—
Ioanichie Neagoe, preot Petrea-român . . .	» 8—
Iconia Borca, Petrea-român . . .	» 2—
Lulu Iorgovici, student Marghita-mare . . .	» 1—
Ioan Jebelean, Marghita-mare . . .	» 1—
Maria Turiac, Marghita-mare . . .	» 20—
Maria Pașcu, Marghita-mare . . .	» 1—
Ignat Lager, Marghita-mare . . .	» 60—
Iuliu Lager, Marghita-mare . . .	» 2—
M. N., Marghita-mare . . .	» 40—

Total cor. 186—

Toate sumele acestea au fost adresate d-nei Letiția Oncu, v.-președinta »Reuniunii femeilor române din Arad, care roagă pe

toți dăruitorii să binevoiască a primi expresia mulțămirilor celor mai călduroase.

— **Profesori noi la seminarul din Sibiu.** Consistorul plenar arhidiecezan a numit, Mercuri, profesori la seminarul Andreian, în mod provizoriu, pe domnii *Victor Păcală* și *Aurel Bratu*.

— **Se caută un medic român.** Ni-se scrie: Se caută un medic român pentru cercul *Ardusat* (Erdőszáda, comitatul Sătmar). Termenul concursului 28 Septembrie a. c. Petițiile sunt a se adresa oficiului protopretorial din Baia mare (Nagybánya). Intelectualii români din partea locului îi vor da tot sprijinul.

— **Alegere de învățător.** Ni-se scrie: În frunțașă comună Gladna-română, situată la piciorul muntelui Pades. a fost ales învățător d. *Ștefan Vulpe*.

— **Ajutorarea celor arși de foc din Sălciva.** În satul Sălciva, un foc groznic a nimicit întreg avutul a 16 familii de plugari. Au rămas fără adăpost, fără îmbrăcăminte și nutre-mânt, 60 persoane. Și n'au fost nici măcar asigurate.

Văzând nenorocirea celor din Sălciva, comunele învecinale au pus la cale o colectă de ajutorare, care a dat până de prezent următorul rezultat: Petriș 28.50 cor., Sălciva 40.50 cor., Ilteu, 17.18 cor., Capolnaș 47.70 cor., Pojoga 30.30 cor., Seliște 18— cor. și Tisa 56.20 coroane. Cu totul 238 coroane 38 bani. Nenorociții au fost ajutați și cu bucate din partea acestor comune.

Se aduce pe aceasta cale mulțumită tuturor cari au dat ajutorul lor celor nenorociți și totodată în special, d-lui Mihail Csernovits din Zam, care a binevoit, a trimite pompa și butoaie cu apă la fața catastrofei pentru a se localiza focul. Primăriile din Zam și Pojoga au trimis asemenea pompele lor la stângerea focului. În năcaș se cunosc inimile nobile, deci Dumnezeu să le răsplătească însutit faptele frumoase. Sabin Mihul, învățător.

— **Necrolog.** În comuna Chelmac a răposat ieri în etate de 44 ani *Ignatie Pașca*, fost otel-lier în Arad. Încredințarea defunctului se va face azi, Joi. Odihnească în pace.

— **Concurs.** Pentru ocuparea alor 16 locuri de cvartir gratuit în »Internatul Petran« din Cluj, al »Asociațiunii«, pentru universitarii români, se escrie prin aceasta concurs cu termenul de 20 Septembrie n. a. c. Concursul voi avea să adreseze petițiunile subscrisului comitet și să le instrueze cu: 1. »Index« ca dovadă, că sunt înscrși la vre una dintre facultățile universității din Cluj, și că au făcut sporal cerut în studii. 2. Atestat de paupertate, însoțit de alte informațiuni referitoare la starea materială a părinților. 3. Cvitanță despre plățirea taxei de membru extra-ordinar la Casina română din Cluj. Petițiunile astfel instruate să se trimită nesmintit până la acest termen subscrisului director (Cluj, strada: Jókai nr. 6). Comitetul »Despărțământului din Cluj al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român«. Cluj, la 5 Septembrie n. 1909. *Eugen Pop Păcurariu*, director *Dr. Valentin Porușiu*, secretar.

Anuarul școlar tipărit coform ordinului ministerial mai nou, acomodat și școalelor ajutate din partea statului, conținând tipăriturile: ziuar de primire, ziuar de frecvențațiune și progres, ziuarul materialului propus, ziuarul vizitațiunilor și evenimentelor, consemnarea manualelor întrebunțate, date statistice despre școlari, învățător și școală se află de vânzare la *Librăria diecezană din Arad*. Prețul unui exemplar pentru o școală cu 80 elevi 4 cor. — dela 80—120 cu 5 cor, — dela 120—160 cu 6 cor

x **ACHILLES.** Dacă vă asudă p cizarele cumpărați o sticlă de »Achilles«, care oprește orice asudare și depărtează mirosul greu de picioare. Întrebunțarea este simplă, modul de întrebunțare se acule la fiecare comandă Se poate căpăta, dela preparatorul: Dobay Kálmán, droguist în Bichișciaba (Békéscsaba). Magazin principal în Arad: Drogueria lui Nestor Hanzu; în Budapesta: Farmacia lui Török József Király u. 12 și Andrassy-út 26. Prețul 1 cor.

Economie.

Acții dela institutul de credit și economii »Agricola« din Ecica (com. Torontal) se află de vânzare la administrația »Tribunei«.

Altoi de viță de vie cu rădăcină se află de vânzare la Iosif Crai, Răcășdia nr. 396.

Piața de bucate din Aradul nou.

7 Septembrie 1909

S'a vândut azi:

grâu 1500 mm.	12.80—13.20
cucuruz 200 mm.	7—7.10
orz 200 mm.	6.70—6.80
ovăș 200 mm.	6.70—6.80
secară 200 mm.	8.80—8.90

Prețurile sunt socolite în coroane și după 50 kg.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 7 Septembrie 1909.

Prețul cerealelor după 100 klgr. a fost următorul:

Grâu nou

De Tisa — — — — —	28 K. 35—28 K. 70 fill.
Din comitatul Albei — — —	28 » 15—28 » 60 »
De Pesta — — — — —	28 » 45—28 » 80 »
Secară de calitate I. — — —	19 » 50—19 » 65 »
Secară de calitate mijlocie	19 » 30—19 » 50 »

Poșta administrației.

Liviu Dumitrean. Cracău. Am primit 8 cor. abonament până la 1 Oct. 1909.

Stefan Pașcu. Marghita. Am primit 4 cor abonament până la finea anului 1909.

Gheorghe Paș, Capnic. Am primit 2 cor. abonament până la finea anului 1909.

Ion Luguzan. Tauț. Am primit 4 cor. abonament până la 1 Iulie 1910.

Gheorghe Giura. Gilad. Am primit 4 cor. abonament pe 1909.

Gheorghe Russu și Stefan Buder. Olaca. Am primit 2—2 cor. abonament până la finea anului 1909.

Stefan Cărăbaș Tomani. Bobda. Am primit 4 cor. abonament pe 1909.

Iosif Jijia. Vranii. Am primit 2 cor abonament până la finea anului 1909.

Ion Mema. rotar. Fiz.ș. Am primit 4 cor. abonament pe 1909 întreg.

Redactor responsabil Iuliu Giurgiu

»Tribuna« Institut tipografic, Nichin și cons

Un tânăr român

află aplicare momentană la administrația »Tribunei«.

Respectivul va fi angajat pentru conducerea librăriei.

ANUNȚ.

Doresc a avea o colecție de cărți, postale ilustrate, numai cu porturi româniști din Ardeal. Doritorii cari vor se a ține astfel de schimb de corespondență să se adreseze: Căpitan G. Iov, Câmpulung, România.

AVIS!

În cancelaria advocațională a subscrisului află aplicare momentană

Un candidat de avocat.

Cei cu praxă sunt preferiți. Cu deosebire stimă: **Dr. Hariton Pralea** avocat, Sărkány, Fogaras megye.

Cine a făcut biserica din Pocola ?

— Mulțămită publică. —

(Continuare)

Caransebeș. N. N., Filaret Musta, Bordan, „Banca Poporală“, Sebeșana, „Erste Karansebeser Folkcassa“, câte 10 cor. N. N., Leimten Verein Karansebes, câte 5 cor. Dna Cuparescu, A. Ghidiu, câte 4 cor. Teologii 3 cor. 40 fil. Dr. N. Regman, N. N. câte 3 cor. N. N., B. și F. Căltinu, N. N., Vasile Paica, teol. absolut, Gheorghe Buru, Sofia Stoian, Elena de Iacobich, câte 2 cor. N. N., Cismaș, Livia Radulovicu, Ionașiu, câte 1 cor. Total: 107 cor. 40 fil.

Vascău. „Șoimul“ 20 cor., Gh. Todan 5 cor. Romul B. Baicu, Maxim Nan, Ioan Coroi. Traian Cucu, Manase Toader, Kromy Iosif, câte 2 cor. Maria Todan, Partenie Coroi, Nicolae Todan, Valeriu Coroi, Vasile Sala, Ioan Popa, Gheorghe Băruța, Andreiu Vasile Toader, câte 1 cor. Total: 45 cor.

Timișoara. P. Țiglea 40 cor. „Timișiana“, Ioan Todorovicu, dr. E. Urgurean câte 10 cor. Dr. V. Mezin, dr. T. Puticiu, câte 5 cor. Const. Țăran, Ioan Plavosin, dr. A. Cosma, câte 3 cor. Liviu Magdu, Stefan Moldovan, Sabo Piso, Ion Miculescu, dr. Crăciunescu, Petru Minișan, Traian Lungu câte 1 cor. Total: 96 cor.

Sibiu. Inalt P. S. Sa Mitropolitul Ioan Mețianu 40 cor. „Albina“ 30 cor. Dr. Pașcariu, Nicolau Ivan, dr. Eusebie Roșca, dr. Tiberiu Brediceanu, dr. E. Miron Cristea, dr. Stroia, câte 5 cor. Victor Tordășianu 3 cor. P. Lucuța, Radu, E. Vancu, dr. Russu, Victor Oaițiu, I. Popescu, D. Câmpian, dr. N. Bălan, Octavian Popa, Oct. Tăslăvanu, câte 2 cor. Rusu, Enescu, David Mohan, N. B., Nic. Bența, N. Todea, un nume necetibil, Boldea, dr. Bologa, Teodor Ciurcu, T. Popovicu, Bratu, Păcăteanu, câte 1 cor. Iuliu Covrig, I. Halmaghi, câte 50 fil. N. N. 40 fil. Total: 137 cor. 40 fil.

Șiria. Dr. Emil Monția, Ioan Tămaș câte 100 cor. (membrii fondator.). Dr. Iacob Hotăran, Vasile Popovicu, Axente Secula, câte 10 cor. Dimitrie Popovicu, Iova Amar, Traian Dronca,

Dima Nicolae, Petru Suciu, câte 5 cor. Iovița Vasile, Dulhaz Mihaiu, Ana Dronca, câte 3 cor. Gheorghe Hotăran, Gheorghe Secula și Giula, Varadein Senti, Petru Tămaș, Lazarescu Teodor, Nicolae Tămaș, Demetriu Grecu, câte 2 cor. Maria Varadain, Saveta Lazarescu, Mitru Buda, Nicolae Buda, soția lui, Catița Suciu, câte 1 cor. Nicolae Grecu 1 cor. 30 fil. Total: 287 coroane 30 fil.

Măderat. Ioan Popescu 5 cor. Petru Vancu și fam., Ioan Morariu, câte 3 cor. Moldovan Mladin, Ludovic Păcurariu, Petru Borlea, Ioan Mihut, Gheorghe Blaj, Petru Pescariu, câte 2 coroane. Ersilia Cădariu, Pavel Surlașiu, Moldovan, Anton Găzman, Aurel Morar, B. Zenoviu, Ioan Petica, câte 1 cor. Todor Simtion, Ioan Zelecutean, Marta Chebeleiu, câte 40 fil. Total: 32 cor. 20 fil.

Cherechiu. N. N., Laza Teodor, Ioan Pop fiu, Adrian Filip, câte 5 cor. Ilie Laza, ep. cult. 2 cor. Nicola Talian, Ioan Bers și O. Petru Domșa, Teodor Budișan, Nicolae Buda, Vasilie Buda, câte 1 cor. Ardelean Petru, Nicolae Tămaș, câte 80 fil. Gheorghe Chiș, Ioan Stancu, Iosif Buda, Ioan Sima, Gheorghe Moldovan, câte 40 fil. Nicolae Beteuc, Gligor Ardelean, câte 30 fil. Vasile Betea, Vasilie Motorca, Ioan Flueraș, Constantin Lipaiu, Nicolae Ardelean, câte 20 fil. Avram Domșa 12 fil. Total: 33 cor. 32 fil.

(Va urma).

Medic român în Carlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena consultează în **Carlsbad** „Haus Amethyst“.

A N U N T.

Aduc la cunoștința Onor. public românesc, că am de vândut dela **50 litre în sus, vin foarte bun**, din următoarele soiuri:

- Vin bătrân din 1907 litra cu 48 fil.
- Vin Risling din 1908 litra cu 45 fil.
- Vin Risling și Rouse litra cu 42 fil.
- Vin Risling și Mustafier mestecat cu 40 fil.

Dela 10 Oct. încolo voi avea de vându și **must și vin nou.**

In caz de lipsă împrumut și butoaie.

Cu stimă:

Petru Benea, proprietar de vii, Șiria (Vilagos).

Szeszák F. és Fia

fabrică de trăsuri aranjate cu electricitate **Kolozsvár, Malom-u. 12.**

Mare magazin de trăsuri, care îndestulește — ori-ce pretenții; atelier de reparare. —

Fabrică de calese asortată cu toate mașinile moderne tehnice.

În Cluj și jur e unica fabrică, în care se pregătește fiecare parte a trăsurei: fabricăm roate, facem lucruri de fierar, pielar și de lustruit sub conducerea mea personală, cu prețurile cele mai moderate. — Tinta noastră principală e: lucrare bună și solidă, dar ieftină. — Serviciu prompt. — Răspundem imediat comenzilor din provincie. — Recomandăm diversele părți de trăsură, cari se vând; așa cum și cele „mășaltoare de noroi“ cu șezutul închis bine.

Fondat în 1870. — Prețuri foarte mici.

La „Sapa de aur“.

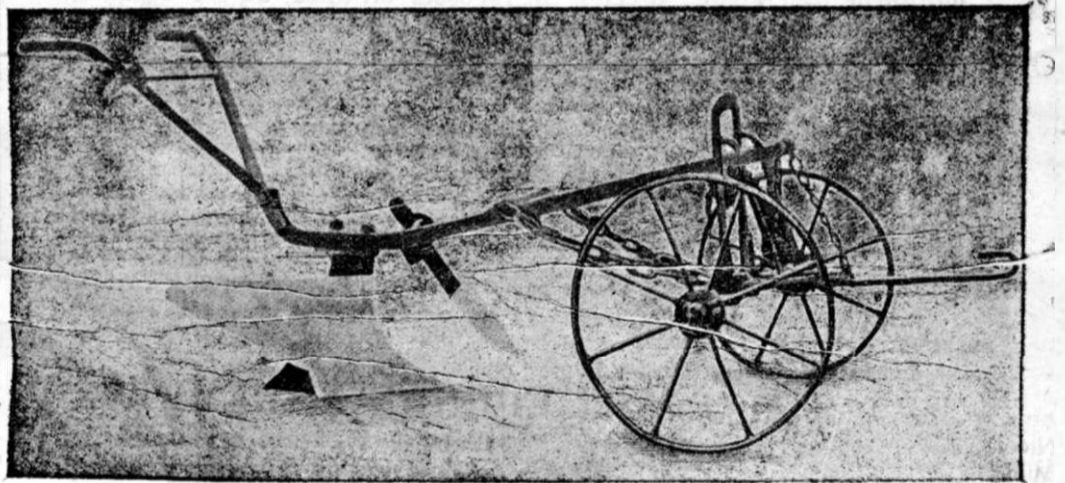
Telefon nr. 604.

Frații BURZA

ARAD,

BOROS BÉNI-TÉR 1.

Fierărie, arme și mașini economice.

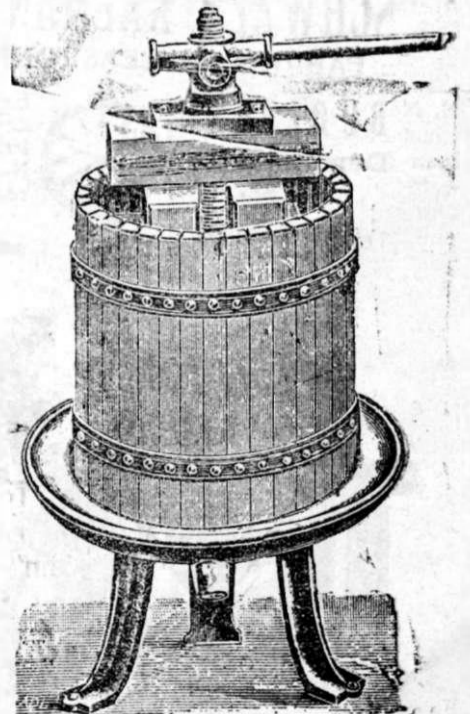
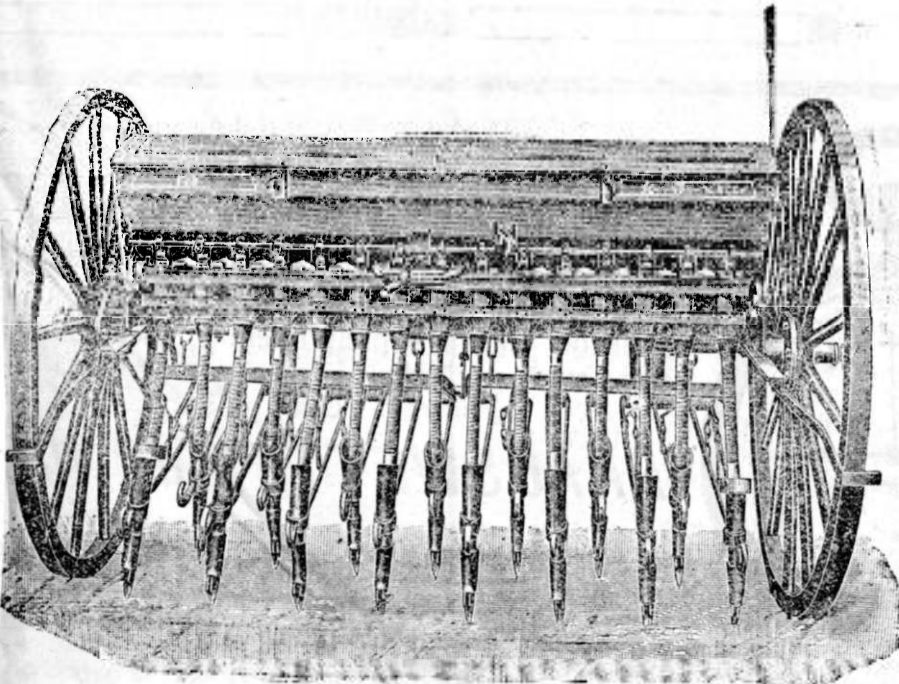
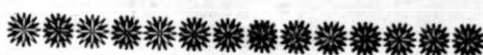
Recomandă

magazinul lor bine asortat de fierării

și tot felul de arme și mașini economice

cu prețurile cele mai moderate și pe lângă plătire în rate.

Preț-curent la dorință trimitem gratuit și franco.

La apotecarul

CORNEL N. DEMETER in Orăștie (Szászváros) se găesc următoarele:

Preparate medicale

leacuri de casă, neapărat trebuitoare în fiecare familie:

Conținutul medicamentelor de mai jos sunt folosite de cel mai renumiți profesori și medici și sunt recunoscute de cele mai bune!

„Peronospin“ mijloc aplicat cu cel mai mare folos în contra peronosporiei, la stropirea viilor. Nedeeasămănat cu multi mai bun și mai ieftin este în folosință „Peronospin“ ul, decât peatra vânăta. Cu „Peronospin“ ul stropind via, 1 hectolitrul vine la 50 fil., pe când cu peatra vânăta 1 cor. 60 fil., fiind peatra vânăta astăzi foarte scumpă. Ca fiștecăre proprietar de vie să poată căpăta numai veritabilul „Peronospin“ dau favorul acela că deja la comanda de 10 pachete trimite francat.

Prin întrebuintarea „Peronospin“-ului, via va fi hotărât mai frumoasă, boabele de struguri mai mustoase și astfel roada de vin mai bogată. Experiența a dovedit, că prin folosirea pietrii vânăte, nu se ajung aceste rezultate, — probabil pentru aceea, că piatra vânăta verzește peste măsură frunzele și prin asta abstrage din puterea și sucii viței, ceea ce înseamnă pierdere din putere. — Pravul de stropit al meu, face via mai plină de viață și mai asigurată contra boalei de peronosporă.

„Peronospin“ ul e deja de 8 ani în folosință cu rezultate foarte favorabile. Prețul unui pachet este 50 fileri. — Revanzătorii, comercianții capătă rabat corespunzător.

Dolicin contra tusei, răgușelei, durerii de piept, ofitei, tusei măgărești, catharului, astmei, greutății de respirat, lungoarei și tusei seci. La copii și copile contra tusei măgărești are efect admirabil. „Dolicin“ ul are efect bun asupra apetitului și întărește corpul, iar flegma o dizolvă și astfel mai ușor să și rupe. Ferbintelile și asudatul de noapte înceată; mărește greutatea corpului și deci contribuie mult la însănătoșire. Prețul 1.20 și 2 cor.

Prav contra durerii de cap. Bun și în cazuri de influență. Prețul 1 cor.

Capsic unsoare. Contra durerii de oase, podagrei, reumatismul lui, răcelilor de cap, dinți și nervi, precum și scrintiturilor. Cele mai îmbătrânite boale le vindecă. Prețul 1 cor. 20 fil. și 2 cor.

Centarin contra morburilor de stomach, precum la lipsa de apetit, greață, mistușă rea, catarul și aprinderea de stomach și vomarea, sgârciurile cele mai grele: leac sigur! Folosește și la curățirea sângelui. Prețul 1 cor. 20 fileri și 2 cor.

Laxbonbons. Inchiderea scaunului e cauza diferitelor morburii precum palpitatea de inimă, amețeli, dureri de cap și altele. Deci cine suferă de închiderea scaunului, numai decât să comanda „Laxbonbons“, zaharele purgative plăcute și dulci la luat, Prețul 1 coroană.

Kaljodsarsaparil. Mijloc escelent pentru curățirea sângelui la sifilis morburile tinerețelor, precum la răgușală sifilitică durere de oase, excese și bube-sgrăbunțe pe față, nas sau pe orice parte a corpului — ba chiar și la ranele sifilisice. 1 sticlă 2 cor.

Baență contra bătătuilor (ochi de găină) 80 fil. Prav contra opăritului la copii, 60 fil. Prav contra asudatului la mâni și picioare, 60 fileri. Unsoare contra riielor cu efect sigur și rapid, 1 cor. 20 fil. Picuri pentru ochi, ave efect sigur în privința conservării și vederii ochilor. Aceasta întărește ochii slabiți delătorează roșeața, și celor slabi de vedere le întărește vederea, 70 fil. Pilele laxativ purgative, a caz de inculerea scaunului și reguarea acestuia, 70 fil. Demibom, contra insomniei (la amețeli de cap), și neliniște nervoasă, 6 cor. 20 fil. Unsoare de casă, mijloc probat în contra tuturor ranelor, precum sunt bube, umfături, peelingi și altele rane, 1 cor. Liq de fer, la copil și la mar, contra anemieii, slabi de sânge, siab de corp — și rămași în desvoltare. Contra palidității la față. Prețul 2 cor.

Griffiți această listă de prețuri ca la caz de lipsă să aveți adresa corespunzătoare.

Adresați-vă cu încredere la

Apotecarul CORNEL N. DEMETER
in Orăștie (Szászváros) lângă bis. evang. ref.

SCHWALB KALMAN ES TARSA

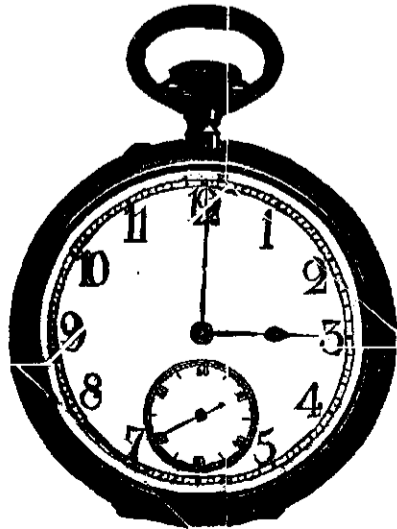
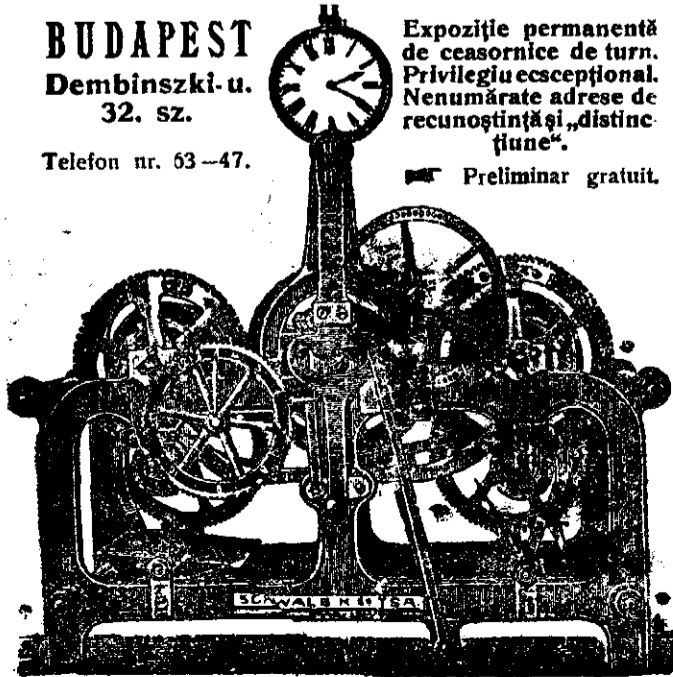
FABRICĂ DE CEASORNICE DE TURN

BUDAPEST
Dembinszki-u.
32. sz.

Telefon nr. 63-47.

Expoziție permanentă de ceasornice de turn. Privilegiu excepțional. Nenumărate adrese de recunoștință și „distincțiune“.

Preliminar gratuit.

Cele mai bune

orologie

— cele mai solide și cele mai după modă —

juvaericeale

atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă cheazășie de 10 ani și prețuri ieftine, liferează cea mai bună prăvălie în aceasta privință în întreaga Ungaria.

BRAUSWETTER JÁNOS

orologier Szeged.

Se trimite CATALOGUE cu 2000 chipuri gratuit și franco.

Correspondență în limba germană, maghiară și franceză.

COLOREAZĂ ȘI CUREȚEȘTE VARGA ȘI NAGY

in ORADEA-MARE-NAGYVARAD.

Colorează și curețește tot felul de vestimente preoțești, bărbătești, de dame, blouse de mătăsă, costume de batist, draperii la ferestre, și mantale de piele. Dantele și panglici de mătăsă după modele dorite.

In caz de doliu, ori ce vestmânt în mod excepțional se colorează negru.

Depositul nostru e în Nagyvárad, Szt.-János u. 48. Intreprinderea: Fekete sas palota, pasagè 26.

ASCULTAȚI povețele mele!!!

Ca fiecare femeie să fie bucurătoare de renumele bun al bucătăriei sale, și ca acest renume să nu fie știrbit, își alege aromatele (dresurile)

Cel mai bun aromat e ardeul pat. a lui **KÁLMÁN „Biborpaprika“**

care nefiind tare, dă mâncării culoare excelentă și aromă minunată. Chiar și suferinșilor de stomac le este nesticicioasă. Se poate căpăta numai în pachete originale scutite cu prețurile următoare:

1 cutie de 1 chilogr. 6- cor. 1 cutie de 1/4 chilogr. 1.60 cor.
1 „ „ 1/2 „ 3.30 „ 1 „ „ 1/8 „ 1- „

— Se poate căpăta dela oricare băcănie și prăvălie de coloniale. —
Poftiți și cercați! Nenumăroase epistole de recunoștință!

Kálmán József, export de ardeiu, Szeged, Dugonics-tér 24.

Fondată la 1840.

Werner

fabrică de plane, pianine și cimbale
aranjată pe putere de mașini
Pozsony — Pressburg

Pregătește numai **instrumente muzicale** de primul rang. Pe lângă garanță solidă expediază și cu favorul de plătit în rate lunare.

Prima fabrică germană vieneză de plane, pianine și cimbale. Preț-curent cu provocare la acest ziar se trimite gratis și franco.

Adresa telegrafică: **CLAVIER WERNER-POZSONY.**